

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.1.31.
COM(2013) 36 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

EURÓPAI KISKERESKEDELMI CSELEKVÉSI TERV

(EGT-vonatkozású szöveg)

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS	3
2.	AZ EGYSÉGES KISKERESKEDELMI PIAC MEGVALÓSÍTÁSA.....	5
2.1	A kiskereskedelmi ágazat átalakulása.....	5
2.2	A kiskereskedelmi szektor működését több megoldandó probléma nehezíti	5
2.3	Egységes kiskereskedelmi piac minden érdekelt javára	6
3.	A VERSENYKÉPES ÉS FENNTARTHATÓ KISKERESKEDELMI SZOLGÁLTATÁSOK KIALAKÍTÁSÁT ELŐSEGÍTŐ ÖT LEGFONTOSABB TÉNYEZŐ	7
3.1	A fogyasztók pozíciójának erősítése.....	7
3.1.1	Fogyasztói információk.....	8
3.1.2	Fenntarthatóbb fogyasztói választások	9
3.2	Hozzáférés a versenyképesebb kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz	9
3.2.1	A kereskedelmi vállalkozások letelepedése	10
3.2.2	Elektronikus kereskedelem	11
3.3	Kiegyensúlyozottabb vállalkozások közötti élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc12	
3.3.1	A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kezelése.....	13
3.4	Fenntarthatóbb kiskereskedelmi ellátási lánc kialakítása	13
3.4.1	Fenntarthatóbb termelés és fogyasztás.....	14
3.4.2	Az élelmiszer-hulladék csökkentése	14
3.5	Innovatívabb megoldások kialakítása	15
3.5.1	Termékcímkézés	16
3.5.2	Elektronikus fizetés.....	17
3.6	A munkafeltételek javítása	19
3.6.1	A kínált és keresett készségek összhangjának hiánya.....	19
3.6.2	Informális gazdaság	21
3.7	Nemzetközi dimenzió.....	21
4.	KÖVETKEZTETÉS: FOLYAMATOS PÁRBESZÉD A KISKERESKEDELMI ÁGAZATTAL	22

1. BEVEZETÉS

A kereskedelmi ágazat – a kis- és nagykereskedelmi szolgáltatások – az uniós GDP 11%-át állítja elő, és a teljes uniós foglalkoztatásban 15%-os részarányt képvisel. Több mint hatmillió vállalkozás, az összes uniós vállalkozás 29%-a működik ebben az ágazatban. A kiskereskedelmi ágazatban jellemző a kkv-k és különösen a mikrovállalkozások rendkívül magas részaránya (több mint 95%)¹. A kis- és a nagykereskedelem szorosan kötődik egymáshoz és más gazdasági szektorokhoz, így a mezőgazdasághoz, a feldolgozóiparhoz, az informatikai szolgáltatásokhoz, az energiatermeléshez, a logisztikához és a szállításhoz². Ezek az ágazatok egyre szorosabban integrálódnak, és a közöttük húzóó határok mindinkább elmosódnak – napjainkban számos kiskereskedő nagykereskedőként vagy akár gyártóként is működik.

A kis- és nagykereskedelmi szektor lényegi szerepet játszik az Európa 2020 stratégián belül a növekedés élénkítésében és a munkahelyteremtésben: azon kulcsfontosságú szektorok közé tartozik, amelyek vezető szerepet játszhatnak a fenntarthatóbb gazdasági és fogyasztási minták felé való átmenetben. A szektor hatékonysága befolyásolja a versenyt, az innovációt, az árak alakulását és a versenyképességet.

Az egységes piac a kiskereskedők tevékenységén keresztül válik érzékelhetővé a fogyasztók számára. A hatékony és versenyképes egységes kiskereskedelmi piac kialakítása azonban továbbra is akadályokba ütközik. A fogyasztói piacok eredménytáblájának 2012. májusi kiadása szerint az Unió egységes kiskereskedelmi piaca „még messze nem teljes mértékben integrált”³. Több akadály gátolja továbbá a határokon átnyúló beszerzést vagy a kiskereskedők piacra lépését. A kiskereskedelem és a forgalmazás piacának felügyeletéről szóló bizottsági jelentés⁴ az „Egy hatékonyabb és tisztességesebb kiskereskedelmi piac” című európai parlamenti jelentés⁵ és a Bizottság által a jelen cselekvési terv előkészítése során szervezett műhelytalálkozók⁶ az egységes kiskereskedelmi piac fejlődését akadályozó több tényezőt azonosítottak. Míg a szolgáltatási irányelv⁷ és az irányelv nyomán hozott intézkedések⁸ általános stratégiát határoznak meg a szolgáltatások területén, ez a cselekvési terv kifejezetten a kis- és nagykereskedelmi szolgáltatásokra irányul, és meghatározza az egységes kiskereskedelmi piac felé vezető út állomásait.

¹ Forrás: Eurostat, Vállalkozások szerkezeti statisztikái (2010).

² Ez a cselekvési terv kiterjed a kereskedelem minden ágazatára (azaz a NACE Rev. 2. osztályozási rendszer G. nemzetgazdasági ágára), ideértve a kis- és nagykereskedelmet, valamint a gépjárműjavítást és -kereskedelmet. Ezért a „kiskereskedelmi cselekvési terv” elnevezés a szűken vett „kiskereskedelemnél” tágabb jelentésben értendő itt.

³ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/editions/docs/7th_edition_scoreboard_en.pdf

⁴ A kereskedelem és forgalmazás piacának felügyelete – *A kereskedelem és forgalmazás hatékonyabb és tisztességesebb belső piacért 2020-ra* (COM(2010) 355 végleges), 2010. július 5.

⁵ Az Európai Parlament állásfoglalása a hatékonyabb és tisztességesebb kiskereskedelmi piacról (2010/2109(INI)), 2011. július 5.

⁶ E műhelytalálkozókra, melyeken a kiskereskedelmi értékláncban működő főbb érdekelt felek képviselői vettek részt, 2012 első negyedévében került sor (a találkozóról készült összefoglalók megtalálhatók a következő internetcímen: http://ec.europa.eu/internal_market/retail/index_en.htm).

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 12-i 2006/123/EK irányelve a belső piaci szolgáltatásokról (HL L 376., 2006.12.27., 36. o.).

⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szolgáltatási irányelv végrehajtásáról – *Partnerség a szolgáltatások új növekedéséért 2012–2015* (COM(2012) 261 final), 2012. június 8., továbbá a 2012. június 8-i SWD(2012) 146 final, 147 final és 148 final szolgálati munkadokumentumok.

Az ágazat pozitív gazdasági, társadalmi és környezeti teljesítményének növelése érdekében a kiskereskedelmi szektorban azonosított szűk keresztmetszeteket, amelyek gyakran egyszerre több szakpolitikai területet érintenek, koherens terv keretében kell kezelni, ezáltal biztosítva, hogy az ágazat maradéktalanul hozzájáruljon az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek megvalósításához. Amint azt a Tanács az általa 2012 júliusában kiadott országspecifikus ajánlások kontextusában megállapította, az EU kiskereskedelmi szektora két nagy kihívással néz szembe: az egyik kihívást a letelepedést érintő korlátozások jelentik, a másik – általánosabb jellegű – probléma a kiskereskedelem versenyképességének hiánya (különösen egyes tagállamokban) és a korlátok és a működést gátló akadályok csökkentésének szükségessége.

E cselekvési terv célja az egységes kiskereskedelmi piac említett legfontosabb akadályainak felszámolása a kiskereskedelmi ágazat versenyképességének javítására és a szektor gazdasági, társadalmi és környezeti teljesítményének növelésére irányuló stratégia meghatározása révén. E stratégiai célok mindazonáltal nem teljesíthetők pusztán fentről lefelé irányuló intézkedések által, hanem a kiskereskedelmi ágazat szereplőinek aktív közreműködését és kezdeményezését igénylik. A készségfejlesztést célzó beruházások végrehajtása például közös feladat, amelynek végrehajtásában a kormányzatok, az egyének és az oktatási intézmények mellett fontos szerep hárul a kiskereskedelmi ágazatra.

Az európai kiskereskedelmi szolgáltatások sokrétű, összetett képet mutatnak. Nem létezik ezért egyenmegoldás, nem alkalmazható egyöntetű megközelítés a szektor problémáira. A kiskereskedelmi ágazat sokszínűsége a szolgáltatótípusok (kkv-k, illetve nagyobb vállalkozások), a szerveződés (független kiskereskedők csoportjai, szövetkezetek, társulások stb.), az üzletméret és -formátum, a termékkála, az igénybe vett ellátási lánc, az elhelyezkedés, az üzleti modellek, a vertikális integráció szintjei, a tulajdonosi szerkezet és a vállalkozásméret tekintetében jelentkezik.

Az európai kereskedelmi szektor termelékenységét oly módon kell javítani, hogy közben megőrizzük a munkahelyek minőségét és a foglalkoztatás jelenlegi szintjét. Az uniós hozzáadott érték létrehozásában viszonylag jelentős a mikrovállalkozások és a kkv-k részaránya, ezért olyan intézkedésekre van szükség, amelyek az uniós növekedés és munkahelyteremtés előmozdítása érdekében tovább fokozzák ezek versenyképességét. A jelen cselekvési tervben javasolt intézkedések némelyike (pl. a címkézésre vonatkozó intézkedés) azt segíti elő, hogy a vállalkozások a valódi növekedést létrehozó tevékenységekhez csoportosítsák át erőforrásaikat, és ezáltal növeljék termelékenységüket. Különösen igaz ez a kkv-k esetében, amelyeknek gyakran kell emberi és pénzügyi erőforrásaik jelentős részét információgyűjtésre, különösen a más tagállamokban alkalmazott szabályokra vonatkozó információk megszerzésére fordítaniuk. Más itt javasolt intézkedések (pl. az elektronikus fizetéssel kapcsolatos intézkedés) az internetes távértékesítést hivatottak elősegíteni, és ezáltal lehetővé teszik a kiskereskedők – elsősorban a kkv-k – számára fogyasztói bázisuk szélesítését, esetleg a nemzeti határokon túl is. Ezek az intézkedések emellett az európai digitális menetrendről szóló közleményben⁹ és az elektronikus kereskedelmi cselekvési tervben¹⁰ kitűzött célok megvalósítását is elősegítik.

⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *Az európai digitális menetrend* (COM(2010) 245 végleges), 2010. augusztus 26.

¹⁰ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *Egységes keret az elektronikus kereskedelem és az online*

2. AZ EGYSÉGES KISKERESKEDELMI PIAC MEGVALÓSÍTÁSA

Az elmúlt évtizedek során az uniós kiskereskedelmi ágazat gyökeres átalakuláson ment keresztül. Az ágazat ma számos olyan kihívással néz szembe, amely akadályozza abban, hogy teljes mértékben hozzájáruljon az Európa 2020 stratégia növekedési és foglalkoztatási céljainak megvalósításához.

Elengedhetetlen ezért, hogy javaslatot tegyünk egy jól működő egységes kiskereskedelmi piac kialakítását célzó stratégiára, amely a fenntarthatóbb és versenyképesebb kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása által hozzájárul az Unió területi és szociális kohéziójának erősítéséhez. Ez a stratégia jelentősen elősegítené a gazdasági növekedést, és lehetővé tenné a kiskereskedők számára, hogy még inkább hozzájáruljanak az európai fogyasztók jólétéhez.

2.1 A kiskereskedelmi ágazat átalakulása

Az elmúlt két évtized folyamán az uniós gazdaság korszerűsítése nyomán jelentősen átalakult a kiskereskedelem. Felbukkantak a különböző termékcsoportokat árusító üzlethálózatok. A vertikális integráció eredményeként a kiskereskedők hatékonyabb forgalmazási és logisztikai megoldások előnyeit élvezhetik. A nagy méretű kiskereskedelmi vállalkozások jelentős méretgazdaságossági előnyre tettek szert a beszerzési folyamatban, ami erősítette a beszállítókkal szembeni alkupozícióikat. A központosított beszerzés a beszállítás fokozatos nemzetköziesítéséhez vezetett mind az Unión belüli beszerzés, mind a harmadik országokból történő beszerzés tekintetében. Beszerzési szövetségek és független kkv kiskereskedői csoportok jöttek létre a szakértelem egyesítésére és a méretgazdaságossági előnyök kihasználására. Végül a kiskereskedők azon törekvése, hogy jobban megfeleljenek a fogyasztói igényeknek az ellátási lánc fokozottabb kiskereskedői ellenőrzéséhez vezetett (pl. saját kereskedelmi márkák bevezetése révén)¹¹.

E változások együttesen az értékesítési helyek és formátumok, valamint a kínált termékcsoportok számának növekedéséhez, illetve a fogyasztói árak relatív csökkenéséhez vezettek. A fokozottabb verseny és a nyomottabb árak következtében ugyanakkor számos független kis üzlet és termelő/beszállító kis- és középvállalkozás kiszorult a piacról. A munkafeltételekre nehezedő nyomás nem szükségképpen járt csak előnyökkel a fogyasztók számára, és esetenként akár az EU ökológiai lábnyomának növekedését eredményezte.

2.2 A kiskereskedelmi szektor működését több megoldandó probléma nehezíti

Jelenleg méretüktől és tevékenységtípusuktól függően a kiskereskedők eltérő kihívásokkal szembesülnek. Az elektronikus kereskedelem fejlődése is nyomást gyakorol a szektorra, új üzleti modellek kialakítását követelve meg. Emellett az ágazatok közötti határvonalak elmosódása (a kiskereskedelmi szolgáltatások köre szüntelenül bővül új termékek és szolgáltatások, így pénzügyi, távközlési és utazási szolgáltatások, közműszolgáltatások stb. hozzáadása révén) azt is jelenti, hogy egyre sokrétűbbé válnak az üzleti modellek. A hagyományos üzleti modellek és folyamatok tekintetében további kihívást jelentenek a globális jelenségek, például a pénzügyi válság fogyasztói vásárlóerőre gyakorolt hatása, az

szolgáltatások digitális egységes piacába vetett bizalom megerősítésére (COM(2011) 942 végleges), 2012. január 11.

¹¹ A kiskereskedelem és forgalmazás piacának felügyeletéről szóló bizottsági jelentést kísérő szolgálati munkadokumentum (SEC(2010) 807), 11. o.

emelkedő nyersanyagárak, a demográfiai folyamatok, különösen az Unió népességének elöregedése, valamint a fenntarthatóság iránti törekvések.

Amint említettük, a kiskereskedők egyes típusai eltérő kihívásokkal szembesülnek, és e kihívások a nemzeti piacok különbségei miatt az egyes tagállamokban is eltérőek lehetnek. Az okostelefonokon keresztül végzett fizetést (mobil fizetés) támogató új technológiák például a legutóbbi időkben bukkantak fel. Ezek megkövetelik az elfogadóhelyeken a szükséges infrastruktúrák kialakítását. A több tagállamban működő, nagy méretű kiskereskedelmi vállalkozások számára a fő kihívás e téren a mobil fizetések elfogadására vonatkozó összeurópai standardok hiánya. A kisebb vállalkozások számára viszont az jelenti a fő problémát, hogy nem mindig rendelkeznek az új technológiák kezeléséhez szükséges jártasságokkal.

2.3 Egységes kiskereskedelmi piac minden érdekelt javára

Az egységes kiskereskedelmi piac megvalósítását akadályozó legfontosabb szűk keresztmetszetek megszüntetése minden érintett szereplő számára előnyös, és pozitív környezeti hatásokkal is jár:

- Fogyasztók: a minőségi kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz és termékekhez való jobb hozzáférés, a versenyképesebb árak és a minőségre, az árakra, valamint a termékek környezeti jellemzőire vonatkozó pontosabb információk bővítik a fogyasztók választási lehetőségeit úgy a hagyományos kereskedelem, mint az elektronikus kereskedelem terén.
- Vállalkozások: a kiszámíthatóbb szabályozási környezet révén az egységes piac kézzelfogható előnyöket jelentene a kiskereskedők és beszállítók, különösen a kkv-k számára, és ez az ellátási lánc minden elemében lehetővé tenné a hozzáadott érték növelését. Hasonlóképpen, az ellátási láncban tapasztalt méltánytalanságok kezelése révén kiegyensúlyozottabbá válna a lánc upstream és downstream szakaszain elhelyezkedő szereplők közötti kapcsolat, és e szereplők ösztönzést kapnának az innováció és a beruházások növelésére. Az elektronikus kereskedelem további fejlődése újabb lehetőségeket kínál új piacok meghódítására.
- Foglalkoztatottak: A képzettebb munkaerő és a jobb munkafeltételek kedvező hatással lennének a kiskereskedelmi ágazat működésére, és növelnék a munkahelyi elégedettség szintjét. A munkaerő képzésének fejlesztése emellett bővítik a munkavállalás lehetőségeit, különösen a fiatalok és az alacsonyabban képzettek esetében.

E különböző kérdések nem kezelhetők egymástól elkülönülten. A javasolt szakpolitikai fellépésben a gazdasági szabadság és a közérdekű célok szempontjai közötti egyensúly kialakítására kell törekedni. E célok elérése érdekében ez a közlemény 11 konkrét fellépésre alapuló, koherens és átfogó európai stratégiát képező európai kiskereskedelmi cselekvési tervet vázol fel¹².

¹² A javasolt megközelítés összhangban van „Az uniós szabályozás célravezetősége” című, 2012. december 12-i bizottsági közleményben (COM(2012) 746 final) lefektetett elvekkel. Ebben az összefüggésben a Bizottság elkötelezett a kiskereskedelemre vonatkozó, hatályos jogi aktusok felülvizsgálata mellett abból a célból, hogy megállapítsa, miképpen egyszerűsíthetők a szabályok és csökkenthetők a szabályozásból fakadóan a vállalkozások és polgárok számára jelentkező költségek a közpolitikai célok sérelme nélkül.

A Bizottság ezenkívül a kiskereskedelmet érintő kérdések és problémák politikai döntéshozók számára történő tudatosítása érdekében, állandó fórumként, a tagállamok és az összes érdekelt fél, különösen a kkv-k részvételével létrehozta a **kiskereskedelmi versenyképességi csoportot**. Ez a csoport elősegíti további konkrét célok kitűzését a megjelölt területeken, nyomon követi az elért előrelépést, ajánlásokat bocsát ki a jelen tervben meghatározott fellépések maradéktalan végrehajtása érdekében, és szükség esetén további új fellépésekre tesz javaslatot a Bizottság számára.

3. A VERSENYKÉPES ÉS FENNTARTHATÓ KISKERESKEDELMI SZOLGÁLTATÁSOK KIALAKÍTÁSÁT ELŐSEGÍTŐ ÖT LEGFONTOSABB TÉNYEZŐ

A Bizottság az alábbi öt prioritást határozta meg:

- (1) *A fogyasztók pozíciójának erősítése* – egyebek mellett átláthatóbb, megbízhatóbb és közvetlenebbül összehasonlítható termékár- és termékminőség-információk biztosítása révén.
- (2) *Jobb hozzáférés a fenntarthatóbb és versenyképesebb kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz* – mind a hagyományos, mind az elektronikus kiskereskedelem profitálhat a piaci hozzáférés lehetőségeinek bővüléséből, amelyet mindenekelőtt egyértelműbb és átláthatóbb letelepedési szabályok segítenének elő.
- (3) *Méltányosabb és fenntarthatóbb kereskedelmi kapcsolatok a kiskereskedelmi ellátási láncban* – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat eredményesen visszaszorító szabályozás előnyös az érdekelt felek számára.
- (4) *Innovatívabb megoldások* – az érdekelt felek számára előnyös lenne a kutatási eredmények gyorsabb piacra jutása.
- (5) *Jobb munkafeltételek* – a munkavállalók és a munkaadók számára egyaránt előnyt jelent a jobb munkafeltételek kialakítása és a keresett, illetve kínált készségek közötti eltérések kezelése.

3.1 A fogyasztók pozíciójának erősítése

Az európai fogyasztóügyi stratégia¹³ hangsúlyozza, hogy a fogyasztók pozíciójának az integrált egységes piacon történő erősítéséhez szilárd elvi és gyakorlati keretet kell biztosítani. Egy ilyen keret biztosítja a fogyasztói jogok megfelelő érvényesítését, a hatékony jogorvoslathoz, a megbízható és jelentőségteljes információkhoz, valamint a jobb fogyasztói képzéshez való hozzáférést.

A tudatos fogyasztók megalapozottabb vásárlási döntéseket hoznak. Keresik az információkat, és felhasználják azokat. Ismerik jogaikat, és élnek velük. A tájékozottabb és tudatosabb fogyasztók nemcsak képesek megtalálni a *legjobb ár-érték arányt* kínáló lehetőséget, de nagyobb érdeklődést is tanúsítanak a fenntartható és etikus fogyasztás irányában. A kiskereskedelmi szektor fejlődését vezérlő tényezők közül az egyik legfontosabb a fogyasztói választás és preferencia. A kiskereskedők megfelelő helyzetben vannak ahhoz,

¹³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *Az európai fogyasztóügyi stratégia: a fogyasztói bizalom növelése és a növekedés fellendítése* (COM(2012) 225 final), 2012. május 22.

hogy pozitív irányba befolyásolják a fogyasztók vásárlási döntéseit: az ügyfelekkel folytatott napi kapcsolattartás során és az ellátási lánc más szereplőire gyakorolt befolyásuk révén tájékoztatni tudják a fogyasztókat a jobb minőségű, méltányos feltételek mellett előállított termékekről vagy azokról, amelyek jobb környezeti és/vagy társadalmi jellemzőiknek köszönhetően emelkednek ki más termékek közül.

A fogyasztók számára biztosított átláthatóság erősítése révén a kiskereskedelem képes arra, hogy kialakítsa az egységes kiskereskedelmi piacot. A fogyasztók akkor lesznek képesek teljes mértékben kiaknázni az egységes piac előnyeit, ha könnyebben hozzáférnek az EU területén kínált áruválasztékra vonatkozó megbízható, releváns és jelentőségteljes információkhoz. A kínálat összehasonlításának megkönnyítése elősegíti, hogy a fogyasztók a szükségleteiknek leginkább megfelelő árukat és szolgáltatásokat válasszák, és ezáltal egészséges versenyre ösztönöz. Az uniós piac szétaprózottságával kapcsolatos, makacs problémák megoldását célzó más intézkedésekkel együtt ez elősegítheti az árak uniós szintű konvergenciáját. Különösen előnyös lenne, ha a fogyasztók átláthatóbb és megbízhatóbb tájékoztatását célzó intézkedések uniós szinten kerülnének végrehajtásra, tekintettel arra, hogy a pusztán nemzeti intézkedések, legyenek bármilyen jól előkészítettek, nem lennének képesek azon előnyök biztosítására, amelyeket egy valóban integrált egységes piac jelenthet.

3.1.1 Fogyasztói információk

A rendelkezésre álló felmérések szerint akár online, akár hagyományos vásárlásról van szó, az internethasználó európaiak többsége a beszerzést megelőzően az interneten összehasonlítja a megvásárolni kívánt termékek vagy szolgáltatások árát vagy minőségét. Az információk túl nagy mennyiségének kezelése céljából ehhez gyakran közvetítők, például online összehasonlító eszközök segítségét veszik igénybe, amelyek megkönnyítik a legjobb ajánlat kiválasztását. Jóllehet ezek a weboldalak segítik az ajánlatok összevetését, az ezen információközvetítők által követett gyakorlatok jelentős hiányosságokat mutatnak¹⁴. Ahhoz, hogy valóban a fogyasztók előnyére váljanak, az összehasonlítást támogató eszközöknek a fogyasztói igények tekintetében relevánsnak, továbbá átláthatónak, megbízhatónak, átfogónak és könnyen elérhetőnek kell lenniük. A fogyasztók akkor lesznek képesek kiaknázni az egységes piac előnyeit, ha ezek az eszközök a más tagállamokban kínált ajánlatokat is tartalmazzák oldalaikon.

A fogyasztók megfelelőbb tájékoztatása továbbá nemcsak a fogyasztói tudatosság fokozásáról szól, amely a fogyasztók jogérvényesítési képességét hivatott biztosítani, hanem az egységes piac egész területén alkalmazandó fogyasztóvédelmi jogszabályokból fakadó vállalkozói kötelezettségekre vonatkozó vállalkozói tudatosság növeléséről is.

Az európai fogyasztóügyi stratégiában és az elektronikus kereskedelmi cselekvési tervben vázoltaknak megfelelően a Bizottság együttműködést alakít majd ki a közvetítőkkal és kereskedőkkel szükség szerint magatartási kódexek, helyes gyakorlati útmutatók és/vagy az árösszehasonlítást segítő új eszközök létrehozása érdekében.

Ezen túlmenően a digitális menetrend részeként az európai uniós internetes jogok kódexe átfogó és átlátható összefoglalását adja mindazon fogyasztói jogoknak, amelyek a digitális

¹⁴ Fogyasztói piaci tanulmány az elektronikus kereskedelmi és internetes piac működéséről és a kiskereskedelmi javak értékesítési technikáiról, CIVIC consulting, 2011.
http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/e_commerce_study_en.htm.

környezetre vonatkozó uniós jog részét alkotják. A kódex fontos eszköze a fogyasztói bizalom növelésének, és hozzájárul az online szolgáltatások elterjedéséhez¹⁵.

3.1.2 Fenntarthatóbb fogyasztói választások

A szervezetek és termékek környezeti teljesítményét jelenleg különböző magán- és állami kezdeményezések keretében, eltérő alappozícióval és különböző értékelési módszerek alapján számos csatornán keresztül, különböző formátumok használatával mérik és kommunikálják. Ennek eredményeként számos különféle címke, közleménytípus és tájékoztatási rendszer van használatban. Harmonizált európai módszertan bevezetésével átláthatóbbá lehet tenni e területet a fogyasztók számára. E módszertan kidolgozása során a Bizottság biztosítani fogja a különböző vállalkozások esélyegyenlőségét és a költségek minimalizálását, különös tekintettel a kkv-kra.

Fellépések:

- (1) *Az érdekelt felekkel folytatott párbeszéd révén a Bizottság helyes gyakorlati útmutatókat és/vagy magatartási kódexeket dolgoz ki a fogyasztóknak a termékek és szolgáltatások árának, minőségének és fenntarthatóságának összehasonlítását támogató, átlátható és megbízható információkkal való ellátása érdekében.*
- (2) *A Bizottság európai módszertant dolgoz ki a termékek és szervezetek teljes környezeti hatásának mérésére és kommunikálására.*

3.2 Hozzáférés a versenykéesebb kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz

A kiskereskedelmi szolgáltatások hozzáférhetősége jelentősen nőtt az elmúlt években, mind a helyszínek, mind az elérhetőség tekintetében. Az elektronikus kereskedelem kialakítása a kiskereskedelmi vállalkozások üzleti modelljének szerves részévé vált, és hozzájárult a termék- és szolgáltatásválaszték bővítéséhez és az árösszehasonlítás megkönnyítéséhez. Mindamelllett a kiskereskedelmi szolgáltatások versenyképességének növelése érdekében több kérdés vár még megoldásra.

A letelepedés még meglévő korlátainak felszámolása és – általánosabban – a verseny növelése a kiskereskedelmi ágazatban egyike volt a 2012. évi európai szemeszter keretében megfogalmazott legfontosabb országspecifikus ajánlásoknak, amelynek célja az európai növekedés és foglalkoztatás élénkítése volt. A versenyt ösztönző – és különösen az elektronikus kereskedelemhez kapcsolódó – intézkedések bevezetése hozzájárul az egységes piac megerősítéséhez, mindenekelőtt a kkv-k tekintetében. Emellett egyes friss becslések szerint¹⁶ a szolgáltatási irányelv gazdasági hatása az irányelv maradéktalan végrehajtása esetén akár 2,6%-kal is növelhetné az uniós GDP-t. Tekintve, hogy a kis- és nagykereskedelem a szolgáltatási irányelv által lefedett ágazatokban termelt hozzáadott érték egynegyedét állítja elő, az e szektorban még meglévő korlátozások felszámolása jelentős hatással járhat.

3.2.1 A kereskedelmi vállalkozások letelepedése

A kiskereskedők közötti verseny fokozásának egyik módja a piacra lépés megkönnyítése. Az üzletnyitás megfelelő helyszínének kiválasztása és a tevékenység idejében történő megkezdése az üzleti siker kulcstényezője. A végrehajtás nemcsak a megfelelő ingatlan

¹⁵ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/code-eu-online-rights>

¹⁶ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2012/ecp456_en.htm

megtalálásán múlik, hanem azon is, hogy ne akadályozzák indokolatlanul a versenyt kereskedelmi és településtervezési szabályok és eljárások.

A kiegyensúlyozott és fenntartható területfejlesztés megvalósítása elsősorban a tagállamok feladata. A tagállamok intézkedésekkel korlátozhatják a kiskereskedelem céljára igénybe vehető helyszíneket és a kiskereskedők által kínálható áru- és szolgáltatásválasztékot. Ezek a korlátozások jelentékeny hatást gyakorolnak a következőkre: i. területszervezés (pl. forgalom, közlekedési infrastruktúra); ii. a vállalkozások üzletnyitási és -üzemeltetési szabadsága; iii. a kiskereskedők által választható üzletformátumok; iv. fogyasztói választás. Amint azt az Európai Unió Bírósága megállapította, a kereskedelmi vállalkozások letelepedésének szabadságát érintő korlátozásokat azzal a feltétellel igazolhatja például a környezetvédelemmel, a város- és területfejlesztéssel vagy a fogyasztóvédelemmel összefüggő, közérdeken alapuló kényszerítő ok, hogy a korlátozás alkalmas a kívánt cél megvalósítására, és arányos¹⁷.

Fontos következképpen tiszteletben tartani a letelepedés szabadságát és elkerülni a verseny torzulását, másrészt biztosítani az Unió általános politikáiban megfogalmazott egyéb releváns célok és érdekek tiszteletben tartását. Kiegyensúlyozott megközelítésre van szükség, amely képes figyelembe venni többek között a fenntartható fejlődés, a területi kohézió, a minőségi városi és vidéki életfeltételek biztosításának céljait szolgáló tervezési szempontokat, és a környezeti hatások minimalizálásának célját¹⁸.

A szolgáltatási irányelv, amely e területen alkalmazandó, ugyancsak több egyértelmű tagállami kötelezettséget határoz meg. Ezek egyike szerint meg kell szüntetni a szolgáltatási irányelv által tiltott követelményeket, így az olyan gazdasági vizsgálatokat, amelyek egy szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges engedély megadását gazdasági szükséglet vagy piaci igény fennállásának igazolásához, a tevékenység aktuális vagy lehetséges gazdasági hatásainak felméréséhez vagy ahhoz kötik, hogy megfelel-e a tevékenység az illetékes hatóság által megállapított gazdasági tervezési céloknak. A szolgáltatási irányelv végrehajtásáról szóló közleményében¹⁹ a Bizottság bejelentette, hogy az irányelv által a tagállamokra rótt egyértelmű kötelezettségek – így például a szolgáltatási irányelv által tiltott, ám egyes tagállamokban máig alkalmazott gazdasági vizsgálatok megszüntetésére vonatkozó kötelezettség – nem teljesítése esetén a „zéró tolerancia” elvét fogja alkalmazni. A zéró tolerancia mindazonáltal nem érinti azokat a tervezési előírásokat, amelyek közérdeken alapuló kényszerítő okokat szolgálnak²⁰.

Következképpen, figyelembe véve egyes fontos uniós célokat, például a területi kohézió és a környezetvédelem célját, törekedni kell a településtervezés kereskedelmi létesítményeket érintő aspektusaira vonatkozó olyan helyes gyakorlatok azonosítására és terjesztésére, amelyek Unió-szerte egyaránt biztosítják a versenyképes kiskereskedelmi szektor kialakítását és a települések és vidéki területek méltányos és fenntartható fejlesztését.

¹⁷ A C-400/08. sz. *Bizottság kontra Spanyolország* ügyben 2011. március 24-én hozott ítélet.

¹⁸ A környezeti intézkedések megfelelőségének értékelésére különböző eszközök vehetők igénybe, így például a stratégiai környezeti vizsgálatról (SEA) szóló irányelv (2001/42/EK). Ezenkívül konkrét projektek, például bevásárlóközpontok és parkolók építése esetén el kell végezni a környezeti hatásvizsgálati irányelv (2011/92/EU) 4. cikkének (2) bekezdése szerinti vizsgálatot, amelynek alapján meg kell állapítani, hogy szükséges-e a teljes körű környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása.

¹⁹ COM(2012) 261 final.

²⁰ A szolgáltatási irányelv végrehajtásáról szóló közleményt kísérő szolgálati munkadokumentum (SWD(2012) 148 final), 2012. június 8.

3.2.2 Elektronikus kereskedelem

Az elektronikus kereskedelem jelentős térhódítása nyomán kiéleződött a hagyományos kiskereskedők és az online forgalmazási csatornák közötti verseny, és jelentős növekedési potenciált hordozó új lehetőségek keletkeztek. Mindazonáltal az elektronikus értékesítés jelenleg a teljes EU-beli kiskereskedelmi forgalom mindössze 5%-át teszi ki²¹, és az uniós polgároknak csupán 10%-a vásárolt valaha az interneten más tagállamból terméket, szemben a belföldi online vásárlással, amelyet már a polgárok 39%-a kipróbált²². A számok azt mutatják, hogy még hatalmas új lehetőségek rejlenek a digitális gazdaságban. Az új helyzethez a többszörös értékesítési stratégiák kialakítása révén történő alkalmazkodással a kkv-k sikeresen kiaknázzhatják az online értékesítési csatornához kapcsolódó növekedési lehetőségeket. Az adatok szerint azok a kkv-k, amelyek jelentős mértékben támaszkodnak az internetes technológiákra, kétszer olyan gyorsan nőnek, kétszer annyit exportálnak, és kétszer annyi munkahelyet hoznak létre, mint a többi kkv²³. Például az eBay-en értékesítő hivatásos kereskedők 97%-a és a hivatásos kereskedők méret szerinti alsó decilisének 94%-a értékesít külföldön²⁴. Ez arról tanúskodik, hogy a kkv-k csekély befektetés ellenében online platformhoz férnek hozzá, ezáltal elérhetik a külföldi piacokat, és potenciálisan jelentős határokon átnyúló tevékenységet fejthetnek ki. E változó környezetben a Bizottság fokozott figyelemmel kíséri majd az online és a hagyományos kiskereskedelmi piacok fejlődését, értékelni fogja e két piaci szegmens szerepének alakulását a modern kiskereskedelemben, és esetleges további fellépéseit e dinamikára adott pozitív válaszként alakítja ki.

Ebben az összefüggésben fontos biztosítani azt, hogy az új jogalkotási javaslatok – különösen a határokon átnyúló értékesítés tekintetében – ne befolyásolják kedvezőtlenül se a hagyományos kiskereskedelmet, se az elektronikus kereskedelmet. Az új jogalkotási javaslatok kialakítása során tehát körültekintő előkészítésre van szükség. A Bizottság minden ilyen javaslat esetében előzetesen megvizsgálja majd ezeket a kérdéseket.

Fellépések:

- (3) *A tagállamoknak a kiskereskedelmi tevékenység engedélyezése és folytatása tekintetében meg kell szüntetniük minden olyan még meglévő intézkedést, amely sérti a szolgáltatási irányelv által meghatározott egyértelmű kötelezettségeket, így meg kell szüntetniük a szolgáltatási irányelv 14. cikkének (5) bekezdése szerinti gazdasági vizsgálatokat. Indokolt esetben a Bizottság a zéró tolerancia elvét alkalmazza, és kötelezettségszegési eljárást indít.*
- (4) *A Bizottság*
- a) *ellenőrző vizsgálatot indít annak feltárására, hogy milyen módon alkalmazzák a gyakorlatban az illetékes hatóságok a kereskedelem- és területfejlesztési szabályokat abban az esetben, amikor egy potenciális szolgáltató kis-, közepes vagy nagy méretű kiskereskedelmi egységet kíván*

²¹ Forrás: Eurostat: Információs és kommunikációs eszközök felhasználása és elektronikus kereskedelem a vállalkozások körében, 2011.

²² Forrás: Eurostat: Információs és kommunikációs eszközök felhasználása a háztartások és az egyének körében, 2011.

²³ *Internet matters: The Net's sweeping impact on growth, jobs, and prosperity* (Internetes ügyek: az internet elsöprő hatása a növekedésre, a foglalkoztatásra és a jólétre), McKinsey Global Institute, 2011. május.

²⁴ Forrás: *Enabling traders to enter and grow on the global stage* (Globális léptékű piacralépési és növekedési lehetőség a kereskedők számára), e-Bay-tanulmány, 2012. június.

létrehozni;

- b) *elősegíti a helyes gyakorlatok megosztását annak érdekében, hogy fokozza a letelepedés szabadsága, a terület- és kereskedelemfejlesztési szabályok, a környezetvédelem és a szociális védelem közötti megfelelő egyensúlyal kapcsolatos tisztánlátást.*

3.3 Kiegyensúlyozottabb vállalkozások közötti élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok olyan gyakorlatokat és feltételeket jelentenek, amelyek nagymértékben eltérnek a jó kereskedelmi magatartástól, és ellentétesek a vállalkozások közötti (B2B) kapcsolatokban szokásos jóhiszeműséggel és tisztességgel. A B2B élelmiszer-ellátási és nemélelmiszer-ellátási lánc a vállalkozások közötti vagy a vállalkozások és hatóságok közötti tranzakciók láncja, amely a lakosság személyes vagy háztartási fogyasztásra vagy használatra szánt árukkal történő ellátását eredményezi. Az ellátási láncot számos szereplő alkotja (termelők/feldolgozók/értékesítők). Az érintett alágazatok maximális gazdasági potenciáljának eléréséhez kulcsfontosságú a B2B élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc megfelelő működése. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat a piaci erő-egyensúlytalanság helyzeteiben jellemzően az erősebb fél kényszeríti a gyengébbre.

A vállalkozások közötti kapcsolatokban érvényesülő tisztesség a vállalkozások közötti élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási lánc megfelelő működésének garanciája. Feltételezhető, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kedvezőtlenül befolyásolják a vállalkozások, különösen a kkv-k beruházási és innovációs képességeit. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok egyik példáját az a gyakorlat jelenti, amikor a kiskereskedő a beszállítókra hárítja vissza a kiskereskedelemről fakadó kockázat egy részét. Ezt például alacsony értékesítési eredmény, árengedmény, szezon végi kiárusítás stb. esetében alkalmazza. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok egy másik példája, amikor a multinacionális szállító területi ellátási korlátok felállításával megakadályozza a kiskereskedőt abban, hogy azonos árukat határokon átnyúlóan szerezzen be egy központi helyen, ahonnan azok más tagállamokban értékesíthetők. Ezek a korlátok lehetővé teszik a piac szegmentálását, és jelentős nagykereskedelmi árkülönbségeket eredményezhetnek az országok között. E problémák kezelése csökkentené ezeket a különbségeket, és elősegítené, hogy a kiskereskedők közvetíthessék a fogyasztók felé az egységes piac előnyeit.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tagállami szintű kezelése terén eltérő megközelítések alakultak ki. Azokban az országokban, ahol külön keretben foglalkoznak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok megoldásával, a nemzeti (szabályozási vagy önszabályozási) előírások általában országonként eltérőek. Azokban a tagállamokban, ahol nincs a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó külön keret, a szokásos érvelés az, hogy az általános versenyjog kellően hatékony a probléma kezelésére, vagy bizonyos mértékben vonakodnak beavatkozni a felek szerződési szabadságába, különösen a versenyszabályok megszegésének hiányában.

Az élelmiszer-ágazatban az élelmiszer-ellátási lánc működésének javításával foglalkozó magas szintű fórumban részt vevő érdekelt felek összehangolt erőfeszítést tettek a probléma önszabályozó jellegű megoldása felé. A vállalkozások közötti szerződéses gyakorlatokkal foglalkozó szakértői platform 2011-ben összefoglalta az élelmiszer-ellátási lánc vertikális kapcsolataiban érvényesítendő tisztességes gyakorlatok elveit, mely dokumentumot az európai élelmiszer-ellátási láncban különböző érdekeket képviselő tizenegy szervezet írta

alá²⁵, és megkísérelt kidolgozni egy az elvek érvényesítését biztosító mechanizmust. A közös erőfeszítések ellenére a javasolt keretszabály nem nyerte el az ellátási lánc valamennyi tagjának támogatását, és nem határozott meg hatékony ellenszereket azokra az esetekre, amikor az elveket nem tartják tiszteletben. Az erőfeszítések a kompromisszumos megoldás ezen ágazatspecifikus megközelítésben történő kialakítására folytatódnak, és a Bizottság továbbra is figyelemmel kíséri az élelmiszer-ellátási láncban kialakuló helyzetet.

A hatékony megoldás érdekében szélesebb perspektívából kell megvizsgálni a vállalatok közötti ellátási láncban alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kérdését. A kiskereskedelmi ágazat fejlődése, különösen a vegyes formátumok térnyerése azt jelenti, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok a vállalkozások közötti élelmiszer- és nem élelmiszer-ellátási lánc más szektoraiban is előfordulhatnak.

3.3.1 A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kezelése

E cselekvési terv részeként a Bizottság a tervvel párhuzamosan zöld könyvet fogad el a vállalkozások közötti élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási láncban alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról. A zöld könyv vitaindítónak szolgál a témáról folytatandó konzultációhoz, amelynek eredményei várhatóan 2013 tavaszának végére állnak majd rendelkezésre. A konzultáció eredményeinek függvényében a Bizottság további megfelelő lépéseket vesz fontolóra 2013 folyamán.

Fellépés:

(5) *A Bizottság zöld könyvet fogad el, amelyben részletesen bemutatja a vállalkozások közötti élelmiszer- és nemélelmiszer-ellátási láncban alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok közös vonásait, és konzultációt kezdeményez, amelynek eredményei 2013 tavaszának végére állnak majd rendelkezésre. A konzultáció eredményei beépülnek majd a kérdés uniós szintű kezelésének céljából kialakított szakpolitikai opciókat értékelő hatásvizsgálatba.*

3.4 Fenntarthatóbb kiskereskedelmi ellátási lánc kialakítása

Az uniós kis- és nagykereskedelmi ágazat környezeti teljesítményének növelése (pl. az élelmiszer-hulladék és a szükségtelen csomagolás csökkentése vagy a fenntartható beszerzési megoldások előmozdítása révén) növelheti az uniós polgárok életszínvonalát és életminőségét, és egyúttal erőforrásokat takaríthat meg, valamint támogathatja a környezetbarát tevékenységeket ösztönző, innovatív kkv-k működését.

3.4.1 Fenntarthatóbb termelés és fogyasztás

Helyzetüknél fogva a kiskereskedők kitüntetett módon képesek elősegíteni a fenntarthatóbb fogyasztási minták elterjedését nemcsak az európai fogyasztók millióival való mindennapi kapcsolatukon keresztül, hanem saját lépéseik és a szállítókkal kialakított partnerségek révén is. A kutatási eredmények²⁶ megerősítik annak rendkívüli fontosságát, hogy a kiskereskedők igyekezzenek fenntarthatóbb és környezetbarátabb termékválasztékot kínálni, és ily módon

²⁵ AIM, CEJA, CELCAA, CLITRAVI, Copa Cogeca, ERRT, EuroCommerce, Euro Coop, FoodDrinkEurope, UEAPME és UGAL.

²⁶ Lásd például a kiskereskedelmi ágazati legjobb környezetgazdálkodási gyakorlatokról szóló EU EMAS ágazati referenciadokumentumot.

mozduljanak el a környezeti szempontokat jobban figyelembe vevő ellátási lánc irányába²⁷. Egyes kiskereskedők már kialakítottak ilyen stratégiákat, és sikeresen alkalmazzák azokat napi üzleti gyakorlatuk részeként.

A kiskereskedőknek fontos szerepük van abban, hogy a termékek ökológiai lábnyomát mérő világos és összehasonlítható rendszerek kialakítása²⁸ és az uniós ökócímke ismertségének javítása révén fenntarthatóbb fogyasztói döntések felé orientálják a fogyasztókat, és eloszlassák a sokféle környezeti címke és hivatkozás okozta zavart.

További fontos kérdés az energiamegtakarítás. Különösen nagyok a lehetőségek az élelmiszer-kiskereskedők energiahatékonyságának javítására. E területen a legfontosabb intézkedés a pultok lefedése, a hűtőberendezések által termelt hő helyiségfűtésre történő visszafogatása, valamint a természetes hűtőanyagok használata lehet²⁹.

3.4.2 Az élelmiszer-hulladék csökkentése

A fenntartható fogyasztási minták kialakításában kulcsszerepe van az élelmiszer-hulladékkal kapcsolatos tudatosság növelésének és az élelmiszer-hulladék csökkentésére irányuló fogyasztói törekvések támogatásának. Az élelmiszer-hulladék forrásait mindenekelőtt a következők jelentik: i. az ellátási lánc gyenge hatékonysága; ii. a készletgazdálkodás gyenge hatékonysága; iii. értékesítési stratégiák; iv. értékesítési standardok (élelmiszerek csomagolási követelmények miatti elutasítása, amikor a termék egyébként biztonságos, és minősége megfelelő). E sürgető kérdés megoldása céljából a Bizottság – annak érdekében, hogy megvalósuljon az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében a fogyasztásra alkalmas élelmiszer-hulladék tekintetében 2020-ig előírt 50%-os csökkentés – felméri, milyen módon csökkenthető a legeredményesebben az élelmiszer-ellátási láncban keletkező élelmiszer-hulladék.

Az élelmiszer-hulladék csökkentésében kulcsszerep jut a kiskereskedőknek mint közvetítőknek. A kiskereskedelmi fórum a fenntarthatóságért³⁰ elnevezésű platform keretében az érdekeltek tapasztalatokat cserélnék a fenntarthatósággal kapcsolatos legjobb kiskereskedelmi gyakorlatokról, és meghatározzák azokat a lehetőségeket és korlátokat, amelyek elősegítik, illetve akadályozzák a fogyasztás és termelés fenntartható mintáinak kialakítását. A fórumot a fenntartható fogyasztásról, termelésről és iparpolitikáról szóló

²⁷ A JRC/IPTS 2011. évi kísérleti referenciadokumentuma a legjobb kiskereskedelmi ágazati környezetgazdálkodási gyakorlatokról (<http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/RetailTradeSector.pdf>); JRC/IPTS (Styles et al.), *Environmental Improvement of Product Supply Chains: A Review of European Retailer' Performance* (A termékellátási láncok kedvező környezeti hatásai: Az európai kiskereskedelem teljesítménye), *Resources, Conservation and Recycling* 65 (2012) 57–78. o.; *Environmental Improvement of Product Supply Chains: Proposed Best Practice Techniques, Quantitative Indicators and Benchmarks of Excellence for Retailers* (A termékellátási láncok kedvező környezeti hatásai: Javasolt bevált gyakorlatok, mennyiségi mutatók és a kiskereskedők kiválóságértékelése), *Journal of Environmental Management* 110 (2012) 135–150. o.

²⁸ Az egységes piaci intézkedéscsomagban bejelentetteknek megfelelően a Bizottság 2013-ban közleményt fogad el a környezetbarát termékek egységes piacáról, amelyben egyes termékkategóriák tekintetében az ökológiai lábnyom mérésére hivatott, harmonizált kritériumokat és módszereket alkalmazó megoldásra tesz javaslatot.

²⁹ A kiskereskedelem energiamegtakarítási lehetőségeinek feltárására szolgáló technikák ismertetését lásd a legjobb kiskereskedelmi ágazati környezetgazdálkodási gyakorlatokról szóló JRC/IPTS kísérleti referenciadokumentumban.

³⁰ http://ec.europa.eu/environment/industry/retail/index_en.htm

cselekvési terv³¹ elfogadását követően hozta létre a Bizottság, és az – önkéntes közös fellépések útján – máris több eredményt ért el az ágazatot foglalkoztató legégetőbb környezeti kérdések, köztük az élelmiszer-hulladék témájában³².

Fellépések:

- (6) *A Bizottság a létező uniós platformok keretében és az élelmiszer-biztonság megőrzése mellett támogatni fogja a kiskereskedők élelmiszerhulladék-csökkentési erőfeszítéseit (tudatosságnövelés, kommunikáció, az élelmiszerbankokba történő beszállítás megkönnyítése), például a hulladékról szóló kiskereskedelmi megállapodáson keresztül, és lépéseket tesz az élelmiszer-hulladékra vonatkozó hosszú távú politika kialakítása érdekében; e lépések részeként 2013-ban közleményt fogad el a fenntartható élelmiszer-gazdálkodásról.*
- (7) *Az érdekelt felekkel folytatott párbeszéd útján a Bizottság meghatározza a környezetbarát és fenntartható ellátási láncok kialakítását, illetve a kiskereskedelmi egységek energiafogyasztásának minimalizálását célzó legjobb gyakorlatokat. A Bizottság a létező fórumok keretében e legjobb gyakorlatok alkalmazására ösztönzi majd a kiskereskedőket.*

3.5 Innovatívabb megoldások kialakítása

A gazdasági növekedés egyik kulcseleme az innováció, az innováció egyik motorját pedig a kiskereskedők jelentik. A kiskereskedők szoros figyelemmel kísérik a fogyasztói trendeket, amelyeket egyúttal formálnak is, és a vonatkozó információkat továbbítják a beszállítók felé. „Innovációs multiplikátorokként” működnek tehát, amelyek gyorsan átveszik és az ellátási lánc teljes hosszában alkalmazzák az új technológiákat. A kiskereskedők az elsők között vezetik be az új technológiákat, az elosztási lánc egészére terítve az innováció hatását és a hozzáadott értéket. A logisztikai ágazatban például az intelligens kiskereskedelmi raktárak lehetővé teszik nehéz terhek egyszerű és gyors, következőképpen hatékonyabb mozgatását, és ezáltal csökkentik a munkahelyi balesetek veszélyét, és növelik a termelékenységet. Egyes kiskereskedők a fenntarthatóbb ellátási lánchoz való hozzájárulás részeként külön létesítményeket hoztak létre az online megrendelt áruk átvételére és kiszállítására.

Számos uniós kiskereskedelmi vállalkozás azonban nem tudott elég gyorsan alkalmazkodni, és nem volt képes teljes mértékben kihasználni az új technológiák biztosította előnyöket. Ennek részben a kiskereskedelmi szolgáltatások jellegében keresendő az oka (könnyen másolható, erősen fogyasztóvezérelt, gyakran nem technológiai, szolgáltatásorientált megoldások). Mindazonáltal nemzetközi összehasonlításban látható, hogy az Egyesült Államokban a legtöbb kiskereskedő jelentős mértékű befektetéseket eszközölt az innováció területén.

³¹ A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának *a fenntartható fogyasztásról, termelésről és iparpolitikáról – Cselekvési terv* (COM(2008) 397 végleges), 2008. július 16.

³² A hulladékról szóló kiskereskedelmi megállapodást (http://ec.europa.eu/environment/industry/retail/event_2012/pdf/retail-agreement-on-waste.pdf) 2012. októberében a kiskereskedelmi fórum éves találkozóján írta alá 19 kiskereskedelmi vállalkozás és szövetség. Az aláírók vállalták, hogy 2014 közepéig legalább két tudatosságnövelő kezdeményezést indítanak a hulladékcsökkentés témájában.

Megfelelő mechanizmusok kialakítása révén elő kell ezért segíteni a kiskereskedők részvételét az „Innovatív Unió” elnevezésű kiemelt kezdeményezésben, amely átfogó innovációs stratégiát fogalmaz meg a kutatástól a kiskereskedelemig³³. Az innovatív technológiai megoldások alkalmazása hozzájárulhat a piacok eltérő tagállami szabályozás okozta szétaprózottságának megszüntetéséhez, és a terhes és költséges kötelező szabályok lazításához. Amennyiben a kiskereskedők e folyamatban történő fokozottabb részvételük révén hozzájárulnak a kutatási eredmények és ötletek gyorsabb piacra kerüléséhez, az mindemellett a kiskereskedelem termelékenységét is növelni fogja.

Az innováció tekintetében a szereplők esélyegyenlőségének biztosítása az egységes piac még szorosabb integrációjához vezethet, és egyúttal elősegíti az innovatív kkv-k által követett legjobb gyakorlatok terjedését. A legtöbb kkv jelentős innovációs képességekkel rendelkezik, függetlenül egyrészt attól, hogy fiatal technológiai vállalkozásokról vagy a hagyományos iparágakban működő vállalkozásokról van-e szó, másrészt attól is, hogy főleg helyi piacokon aktív-e a vállalkozás, vagy globális vevőköre van. Csak 2008-ban az innovációs tevékenységet folytató uniós kkv-k több mint egynegyede (27%) dobott piacra új vagy tökéletesített terméket³⁴.

A kiskereskedelemben a kkv-k kiemelkedő szerepet játszanak a termékek és szolgáltatások fogyasztók számára történő (térbeli, időbeli és a választékot illető) elérhetőségének biztosításában. Mivel a kiskereskedelem fogyasztóorientált ágazat, mélyreható piaci ismereteiknek köszönhetően a kkv-k gyorsan felismerik, mely területeken elégíthetnek ki fogyasztói igényeket új technológiák. Rugalmas szervezeti felépítésüknek köszönhetően emellett könnyen képesek új termékeket és szolgáltatásokat létrehozni vagy létező termékeket módosítani, a fogyasztók igényeinek megfelelően.

3.5.1 Termékcímkézés

Az eltérő címkézési követelmények megnehezítik azt, hogy a kiskereskedők a jobb ár reményében tetszés szerinti uniós tagállamból szerezzék be az árukat. Az élelmiszerek címkézésére vonatkozó jelenlegi uniós szabályozás³⁵ harmonizálja az élelmiszerekről kötelezően nyújtandó tájékoztatást, ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a tagállamok meghatározott okokból nemzeti szinten kiegészítő címkézési követelményeket vezessenek be. Következésképpen, noha a tagállamokban alkalmazott szabályok hasonlóak, egyes esetekben az értékesítési előírásoknak való megfelelést országonként meg kell vizsgálni. Az ebből fakadó bonyolult jogi helyzet akadályozhatja a más tagállamokból való beszerzést, és megnehezíti a méretgazdaságossági előnyök kihasználását.

Az e területen érvényesülő nagyobb átláthatóság minden érdekelt fél számára kedvező hatásokkal járna. A címkézési szabályokról szóló információk általános hozzáférhetőségének biztosítása érdekében a Bizottság kezdeményezni fogja az uniós és nemzeti élelmiszer-ágazati címkézési követelményeket egyaránt tartalmazó kísérleti adatbázis létrehozásával foglalkozó megvalósíthatósági tanulmány készítését. Megvizsgálható továbbá, milyen innovatív technológiai megoldások tennék lehetővé költséghatékony, fogyasztóorientált megoldások

³³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió* (COM(2010) 546 végleges), 2010. október 6.

³⁴ Innovatív Unió 2011. évi versenyképességi jelentés http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011

³⁵ Az élelmiszerek címkézését a 2000/13/EK irányelv harmonizálja; az irányelvet 2014. december 13-tól felváltja az 1169/2011/EU rendelet.

kialakítását e téren (pl. a hagyományos címkék helyett vonalkódolvasók alkalmazása az üzletekben a szükséges tájékoztatás biztosítására).

3.5.2 Elektronikus fizetés

Az Európai Központi Bank egy közelmúltban napvilágot látott tanulmánya³⁶ szerint a kisértékű fizetési szolgáltatások költségvonzata jelentős: átlagosan a GDP 1%-a, 2009-ben pedig 130 milliárd EUR volt. E társadalmi költségek mintegy felét a bankok és a fizetési infrastruktúra-üzemeltetők fedezik, míg 46%-a a kiskereskedőket terheli. A társadalmi költségek nem tartalmazzák a fizetési szolgáltatási tranzakciós lánc más piaci szereplőinek kifizetett díjakat. E díjakat figyelembe véve e fizetési szolgáltatások kiskereskedőket terhelő költségei még a bankokat és az infrastruktúra-üzemeltetőket terhelő költségeknél is magasabbak. A fizetési költségek tehát számottevő tételt jelentenek az uniós kereskedők üzleti költségeinek sorában.

E területen komoly lehetőségeket tartogatnak az elektronikus fizetési módok. A kisértékű fizetési szolgáltatások piaca dinamikusan fejlődik, és az elektronikus kereskedelem megjelenése nyomán fontos változásokon megy keresztül. Jóllehet e piacon továbbra is a banki és a kártyás rendszerek dominálnak, más fizetési módszerek is megjelentek, köztük a nem kártyaalapú internetes és mobil fizetési módok, amelyeket az okostelefonok elterjedése támogat, és amelyek jelentős növekedési potenciállal rendelkeznek³⁷.

A Bizottság kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetésekről szóló zöld könyve³⁸ a fogyasztók és a kereskedők érdekeit szolgáló, integrált európai piac létrehozását szorgalmazza e területen. A fokozottabb integrációból származó előnyök többek között a következők:

- a szolgáltatók közötti erősebb verseny, és a domináns, illetve új piaci szereplők számára biztosított azonos versenyfeltételek;
- a fizetési szolgáltatások szélesebb választéka és nagyobb átláthatósága a fogyasztók és a kereskedők számára;
- élénkebb innovációs tevékenység a fizetési szolgáltatások piacán, és az elektronikus kereskedelmet támogató biztonságosabb megoldások kialakítása.

A zöld könyv és az annak nyomán az érdekeltekkel folytatott konzultáció számos olyan tényezőre világított rá, amely akadályozhatja a kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetések piacának integrációját. Ide tartoznak a következők:

- a kártyaalapú és a nem kártyaalapú szolgáltatásokat nyújtó új vállalkozások korlátozott piacra lépési lehetőségei (pl. harmadik fél szolgáltatók hozzáférése a fizetési számlákra vonatkozó információkhoz vagy új fizetési szolgáltatók hozzáférése az elszámolási és kiegyenlítési rendszerekhez);
- a kártyás fizetéseket terhelő multilaterális bankközi díjak (MIF) tagállamok közötti jelentős eltérései és esetleges túlzott mértéke; ezek a díjak jelentős részét teszik ki

³⁶ *The social and private costs of retail payment instruments: a European perspective* (A kisértékű fizetési eszközök társadalmi és magánköltségei európai perspektívában), Occasional Paper Series No. 137, EKB, Frankfurt, 2012. szeptember.

³⁷ *Innovations in Retail Payments* (Innováció a kisértékű fizetési rendszerekben), Nemzetközi Fizetések Bankja, 2012. május.

³⁸ Zöld könyv – *A kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetések integrált európai piacának megteremtése* (COM(2011) 941 végleges), 2011. január 11.

azoknak a díjaknak, amelyeket az elfogadók kérnek a kereskedőktől a kártyás fizetések elfogadásáért;

- a kártyás fizetések határokon átnyúló vagy központi elfogadásának kereskedők által történő igénybevételét akadályozó tényezők;
- a kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetések szabványosítási és átjárhatósági hiányosságai és a kereskedők ebből fakadó óvatossága a szükséges infrastruktúrák, például fizetési terminálok beszerzése tekintetében.

E kérdések egy része kezelhető a fizetési szolgáltatásokról szóló irányelv³⁹ felülvizsgálata és a kísértékű fizetési rendszerek irányítási modelljének megerősítése révén. A második egységes piaci intézkedéscsomagról szóló közleményében⁴⁰ a Bizottság továbbá bejelentette, hogy jogalkotási javaslatot dolgoz ki a multilaterális bankközi díjakról.

Fellépések:

- (8) *A Bizottság 2013-ban kiskereskedelmi innovációs kezdeményezést indít útjára, amelynek keretében magas szintű szakértők segítségével megvizsgálja, miképpen biztosítható, hogy a kiskereskedelmi ágazat hozzájáruljon az innovatív termékek, szolgáltatások és technológiák elterjedéséhez, és profitáljon abból. E vizsgálat alapján a Bizottság konkrét fellépéseket dolgoz ki a kiskereskedelem versenyképességének javítására, mely fellépések többek között a kutatási eredmények gyorsabb piaci bevezetését, az elektronikus és a hagyományos kereskedelmi környezet integrálását, a termékekről a fogyasztók számára nyújtott tájékoztatás új módjainak kialakítását és innovációbarát szabályozás és szabványok kidolgozását szolgálják majd.*
- (9) *A Bizottság megvizsgálja egy az uniós és a tagállami élelmiszer-címkézési szabályokat egyaránt tartalmazó, az egyes termékekre vonatkozó valamennyi címkézési előírás egyszerű azonosítását lehetővé tevő adatbázis létrehozásának megvalósíthatóságát.*
- (10) *A Bizottság az alábbiak segítségével lépéseket tesz a kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetési rendszerek piacainak jobb integrálására:*
- a) *a fizetési szolgáltatásokról szóló irányelv felülvizsgálata;*
 - b) *a kísértékű fizetési szolgáltatások irányítási modelljének megerősítése; valamint*
 - c) *a kártyás fizetéseket terhelő multilaterális bankközi díjakra vonatkozó jogalkotási javaslat.*

³⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2007. november 13-i 2007/64/EK irányelve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről (HL L 319., 2007.12.5., 1. o.)

⁴⁰ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *A második egységes piaci intézkedéscsomag – Együtt egy újfajta növekedésért* (COM(2012) 573 final), 2012. október 3.

3.6 A munkafeltételek javítása

A munkaerőpiac olajozott működése rendkívül fontos ahhoz, hogy a kiskereskedelmi szektor munkát kínálhasson a fiatal, szakképzettséggel nem rendelkező alkalmazottak és/vagy idénymunkások számára (a kiskereskedelemben dolgozók 32%-a szakképzetlen vagy betanított munkás, szemben e csoportok a foglalkoztatottak teljes körében mért 27%-os arányával). Gyakran a kiskereskedelmi szolgáltatások jelentik a munkába állók vagy az újra munkába állók munkaerő-piaci belépési pontját (az összes foglalkoztatotton belül a 24 évesnél fiatalabbak aránya 9%, míg a kiskereskedelemben 15%; az összes foglalkoztatott 20%-a dolgozik részmunkaidőben, míg a kiskereskedelemben foglalkoztatottak 30%-a)⁴¹.

A kiskereskedelmi ágazatban foglalkoztatottak jelentős számára tekintettel a kínált és keresett készségek összehangolása érdekében meg kell könnyíteni az ágazatban dolgozók mobilitását. Enélkül az ágazat nem lesz képes a lehető legnagyobb mértékben hozzájárulni az uniós növekedéshez. A javasolt intézkedések a meglévő készségek jobb kiaknázását célozzák, és az önálló vállalkozók az ágazatban képviselt jelentős arányára tekintettel különösen a kkv-kra irányulnak.

3.6.1 A kínált és keresett készségek összhangjának hiánya

A munkaerő rendelkezésre álló készsége szerkezete és a kiskereskedelmi ágazat készségigényei közötti eltérések jelentős mértékben akadályozzák a szektor optimális működését. E probléma megoldása érdekében biztosítani kell, hogy a jelenlegi és jövőbeli munkavállalók megfelelő készségportfólióval rendelkezzenek; ez viszont a keresett készségek pontos, előzetes elemzését követeli meg. A szükséges készségek és a készségkereslet és -kínálat közötti eltérések azonosítása különösen a munkaerőpiacra belépő fiatal munkavállalók, a tartós munkanélküliek, az idősebb munkavállalók, a bevándorlók és a fogyatékkal élők foglalkoztathatóságának javítása szempontjából lényeges. Emellett a folyamatban lévő technológiai innováció és az ebből fakadó nagyobb mértékű automatizáltság a kiskereskedelemben is megkívánja, hogy a munkavállalók gyakran tegyék naprakésszé készségeiket, hozzáigazítva azokat a munkájukban és feladataikban bekövetkező változásokhoz.

A fenti célok pusztán állami beruházások segítségével nem valósíthatók meg. A készségek fejlesztésébe történő beruházásokért viselt felelősséget meg kell osztani, és ebben a kiskereskedelemnek a kormányok, az egyének és az oktatási szféra mellett nagyobb szerepet kell vállalnia. Az oktatásra és a képzésre fordított kiadások csökkentése még a jelenlegi, a költségvetési kiadások visszafogását előtérbe helyező környezetben sem lehet opció. Ellenkezőleg: a készségfejlesztést célzó jelentős és jól átgondolt befektetések nemcsak biztos megtérülést hoznak, hanem az emberi erőforrásokban rejlő lehetőségek kamatoztatását is elősegítik. Amint azt „Gondoljuk újra az oktatást” című közleményében⁴² a Bizottság aláhúzta, az elégséges mértékben és megfelelően képzett munkaerő biztosítása érdekében meg kell sokszorozni az oktatási és a képzési rendszerek korszerűsítésére irányuló erőfeszítéseket. A kiskereskedelmi vállalkozások fontos szerepet játszhatnak az új tanmenet kialakításában, képzési és tanulószervezéses gyakorlati képzési programokat dolgozhatnak ki, és szorosan

⁴¹ *Structural features of distributive trades and their impact on prices in the euro area* (A kereskedelem strukturális jellemzői és ezek hatása az euróövezeti árakra), Occasional Paper No 128, EKB, 2011. szeptember.

⁴² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *Gondoljuk újra az oktatást: beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében* (COM(2012) 669 final), 2012. november 20.

együttműködhetnek az oktatási rendszerrel a kiemelt fontosságú területek meghatározásában, melyek közé például a munkavállalók környezeti készségeinek javítása vagy a jobb beszállítói kapcsolatok kialakítása tartozhat. Az iskolák és a vállalkozások közötti partnerség, többek között a tanulószerveződéses gyakorlati képzés európai szövetsége által támogatott duális képzési rendszerek erősítése⁴³ és a szakmai gyakorlatok és ösztöndíjak új formáinak bevezetése mindkét fél számára tartogat előnyöket: a kiskereskedelmi vállalkozások biztosíthatják a maguk számára a hozzáférést a jól képzett, megfelelő készségprofittal rendelkező munkavállalókhöz, az iskolák vonzereje pedig nőhet azáltal, hogy a munkaerőpiacon értékesebbnek számító diplomát nyújtanak. Uniós szinten emellett a közelmúltban több olyan ágazatspecifikus eszköz kialakítására és tesztelésére is sor került, amelynek célja a képzési szolgáltatók és a vállalkozások közötti szorosabb és strukturáltabb partnerség kialakításának elősegítése. Ezek egyikét az Erasmus mindenkinek program⁴⁴ keretében javasolt ágazati szakképzettség-fejlesztési szövetségek⁴⁵ jelentik, amelyek különösen alkalmasak lehetnek a kiskereskedelmi ágazat sajátos igényeinek kiszolgálására. A rehabilitációs projektek jó példái a kiskereskedők és a helyi hatóságok összefogásával megvalósuló, a tartós munkanélküliség leküzdésére irányuló erőfeszítéseknek.

A készségkereslet és -kínálat közötti eltérés ágazatonként és területileg is különböző mértékű, és időtartamát tekintve is változó. A vállalkozások és a munkakeresők számára egyaránt gondot okozó készséghiány csökkentése érdekében minden érdekelt felet, köztük a kiskereskedelmi vállalkozásokat és a szociális partnereket is be kell vonni az ágazat rövid, közép- és hosszú távú készségigényeinek minőségi és mennyiségi meghatározásába.

A kis- és nagykereskedelmi ágazatot egyaránt lefedő, 2012-ben létrehozott európai kereskedelmi ágazati szakismereti tanács a szektorban működő nemzeti szakismereti tanácsokkal együtt döntő szerepet játszhat az ágazati készségekkel kapcsolatos ismeretek összegyűjtésében. A nemrégiben kidolgozott uniós készségkörkép⁴⁶ információs forrásainak egyikeként e szakismereti tanácsok az érdekelt felek számára biztosított, a készségigények és a foglalkoztatás változásaival kapcsolatos információk révén hozzájárulnak majd a készséghiányok és a készségkeresleti és -kínálati egyensúlytalanságok előrejelzéséhez és megelőzéséhez. E hiányok és egyensúlytalanságok jobb előrejelzése folytán a tagállami vállalkozások és az egyének is tájékozottabban dönthetnek és ruházhatnak be.

3.6.2 Informális gazdaság

A be nem jelentett munkavégzés gyakori probléma a kiskereskedelmi ágazatban. Az informális gazdaságban dolgozókra⁴⁷ nem terjed ki az egészségbiztosítás, és e munkavállalók nem részesülnek szociális juttatásokban. Számukra a be nem jelentett munkavégzés számottevő szociális kockázatot, alacsony jövedelmet és gyenge szociális védelmet jelent. Az informális gazdaság létezése emellett az állami költségvetés számára elmaradó bevételeket okoz az alacsonyabb adó- és társadalombiztosítási befizetéseken keresztül. Ezáltal egyúttal

⁴³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – *A fiatalok bevonása a foglalkoztatásba* (COM(2012) 727 final), 2012. december 5.

⁴⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – *ERASMUS MINDENKINEK: Az EU oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogramja* (COM(2011) 787 végleges), 2011. november 23.

⁴⁵ http://ec.europa.eu/education/news/20120425_en.htm

⁴⁶ <http://euskillsparorama.ec.europa.eu/>

⁴⁷ Az informális gazdasághoz a teljes egészében vagy részlegesen az állami szabályozás és adóztatás körén kívül eső tevékenységek és jövedelmek tartoznak.

növeli a jogszerű munkavégzés adóterheit, és hátrányosan érinti a tagállamok versenyképességét.

A Bizottság minden érdekelt fél részvételével folytatandó párbeszédet fog kezdeményezni az informális gazdaság munkafeltételekre gyakorolt hatásáról és uniós szintű visszaszorításának lehetséges módjairól⁴⁸.

A Bizottság szolgálatai együttműködnek majd egymással annak érdekében, hogy az informális gazdaság visszaszorítását célzó intézkedések végrehajtása során biztosítsák a kiskereskedelmi ágazat sajátosságainak figyelembe vételét.

Fellépés:

(11) *A Bizottság a kiskereskedelmi munkaerőpiacon kínált és keresett készségek összehangolását lehetővé tevő feltételek kialakítása érdekében megerősíti a szociális partnerekkel folytatott együttműködést. A készségkínálat és -kereslet összehangolását mindenekelőtt a készségigények európai ágazati szakismereti tanácson keresztül történő azonosítása és előrejelzése, valamint a kiskereskedők képzési és átképzési politikáinak továbbfejlesztése segítheti elő.*

3.7 Nemzetközi dimenzió

A nemzetközi kiskereskedelmet (a letelepedést és az egyéb ellátási módozatokat, például a franchisingot és az elektronikus kereskedelmet) akadályozó korlátok a növekedés és a foglalkoztatás élénkítésének egyik jelentős gátját képezik. Jelenleg közvetve vagy közvetlenül 36 millió uniós munkahely függ a nemzetközi kereskedelemről. A harmadik országok piacaihoz való hozzáférés fontos csatornákat nyit meg az európai piaci szereplők és különösen a kkv-k számára, lehetővé téve, hogy részesüljenek azokból a lehetőségekből, amelyeket e piacok bővülése kínál. A kiskereskedelmi vállalkozások hozzáférése a harmadik országok piacaihoz jelentősen növelheti az uniós gazdaság növekedésének ütemét. Az európai kiskereskedőknek fontos szerepük lehet az uniós feldolgozóipari termékek harmadik országokba történő kivitelében, és elősegíthetik a kkv-k Unión kívüli piacokon történő megjelenését. Ennek megfelelően a Bizottság a következő eszközök révén és a kiskereskedelmi ágazattal szoros együttműködésben uniós stratégia kidolgozását javasolja a nemzetközi kereskedelem megnyitására és a meglévő korlátozások megszüntetésére:

- a harmadik országok kiskereskedelmet érintő kereskedelmi korlátainak pontosabb feltérképezése a meglévő szabadkereskedelmi megállapodások megfelelő bizottsági szolgálatok által történő nyomon követésének elősegítése és a jövőbeli tárgyalások előkészítésének támogatása céljából; valamint
- a kkv-ügyfélszolgálat⁴⁹, az exportsegélyvonal és a piacrajutási adatbázis megerősítése annak érdekében, hogy tevékenységük a jövőben a szolgáltatásokra is kiterjedjen.

⁴⁸ A Bizottság 2013. évi munkaprogramja külön említést tesz a „be nem jelentett munka elleni küzdelem európai platformjának” létrehozásáról. A platform tevékenysége kiterjed majd a be nem jelentett munkavégzés által érintett minden legfontosabb területre, és célja, hogy az együttműködés javítása, a legjobb gyakorlatok megosztása és a közös elvek meghatározása segítségével hatékonyabb fellépést tegyen lehetővé a be nem jelentett munkavégzéssel szemben. A kezdeményezést az „Út a munkahelyteremtő fellendülés felé” című, 2012. április 18-i, „foglalkoztatási csomagként” is ismert közleményében (COM(2012) 173 final) jelentette be a Bizottság.

⁴⁹ A Bizottság által működtetett szolgáltatás a kis- és középvállalkozások problémáinak és kérdéseinek megoldására.

4. KÖVETKEZTETÉS: FOLYAMATOS PÁRBESZÉD A KISKERESKEDELMI ÁGAZATTAL

Tekintettel arra, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatások jelentős mértékben képesek hozzájárulni az uniós gazdaság egészének növekedéséhez és a foglalkoztatás bővítéséhez, koherens és átfogó stratégiát kell kidolgozni azon szűk keresztmetszetek felszámolására, amelyek akadályozzák e szolgáltatások teljes kibontakozását.

A versenyképesebb és fenntartható kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a fogyasztók hozzásegítése ahhoz, hogy pontosabb információkkal rendelkezzenek a megvásárolni kívánt termékekről, a kiegyensúlyozottabb kiskereskedelmi ellátási lánc kialakítása, az innovatív megoldások támogatása, a kutatási eredmények piacra jutásának meggyorsítása és a jobb munkafeltételek biztosítása a kiskereskedelemben mind hozzájárulnak e cél eléréséhez.

A jelen cselekvési tervben meghatározott 11 konkrét fellépést⁵⁰ 2014-ig végre kell hajtani az egységes kiskereskedelmi piac létrehozása érdekében. Lényeges, hogy e cselekvési terv más kezdeményezésekkel – így különösen a szolgáltatási irányelv, az elektronikus kereskedelmi cselekvési terv és a fizetési rendszerek területén jelenleg folyamatban lévő kezdeményezések maradéktalan végrehajtására irányuló intézkedésekkel – párhuzamosan kerüljön végrehajtásra.

A Bizottság nyomon fogja követni a helyzet alakulását, és 2015-ben jelentést nyújt be a cselekvési terv végrehajtásáról. A nyomon követés az uniós intézményeken belül és a tagállamokkal folytatott eszmecseréken, valamint a kiskereskedelmi versenyképességi csoportban a kiskereskedelmi ágazat képviselőivel és más releváns érdekelt felekkel folytatott, jelenleg is folyamatban lévő megbeszéléseken alapul majd.

⁵⁰

A Bizottság által e dokumentumban javasolt valamennyi fellépés összhangban van mind a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó, mind a 2014–2020 közötti évekre javasolt többéves pénzügyi kerettel.